

KĀ MĒS SPĒLEJ FUTEN

Vēsturisks stāstiņš

Kas pats kadreiz bijis puišs, tas zinas, cik svarīgs spēl ir futbols jeb futen. Kad es vēl bi galīgs knarišs, ta man patīk tās liets, ko darij Ostgal liele puiks. Viņš pecajas¹ Mazaja vintrāfena, a gličam² sklidinajas pa Okiņ³ un spēlej futen. Viss tās berndārz spēlīts man negāj pe dūš – ne *ķēriņ* un *glabiņ*, ne *gurķ* un *pēdejspārs āra*. Vienīg *žuliņ–puliņos*⁴ vēl varej iet. Žuliņem vaidzej aizmukt un paslēptes, bet puliņ viņš meklej un ķēr. Ja man trāpijas tikt pa žuliņ, es eslēdzas mūs dzīvokle un lasij spiegtromān, jo spēl vilkas daudz stunds un pat diens.

Bet kad es pirme reiz espēr pa bumb, ta no sajūsm sāk drebet un dreb vēl šodien. Jā, kopa ar citem nu es sāk to bumb dzenat. Līdz mell tumss un līdz ģībienam. Kur vien varej atrast brīvak pleķ – Lunaparka jeb Luņķe, Maijlaukuma, Kartav laukos, pat pa Ostgal bruģ – a plīķenem.

Tas viss notik pagāšgadsimt piesmitos gados ap vid, kad nabadzib vēl lūrej pa logem iekša. Tadēļ visa Ostgala bi tik kāds trīs ritīgs futbolbumb jeb bocens. Kad tāds bariš salasijas, pirmak vaidzej tikt pe bumb. Citreiz nemaz tik glud negāj. Pemēr pēc – mēs mekle Armiņ, kuram i bumb. Iznāk Armiņ mamm a visem ilgviļņrullišem un paziņo:

– Armandiš pats neies. Un es nedos citem spārdit mūs bumb! Un jūs te nebļautas, bet iet vien māj tālak.

Un mēs gāj vien māj tālak.

Vienreiz uz Lunapark atnesas div baltmatain brāļ un gandrīz viena balsi noskaldij:

– Mēs i ziņneš no Gāliņciem! Mūs futens blic jūs izaicin! Rīt, pulksten četres, mūs laukuma.

Šini spēle mūsejie esit vairak gols, bet gāliņciemniek sāk meklet kašķ, un mačs faktisk beidzas a daudzam zilam acem.

Es jau minej, ka pašvak bi ar ēšan. Tadēļ Ostgal puiks nepletas platuma, bet uz augš gan drusciņ. Pe reiz mēs pamanij, ka bez mums uz pasaul ir ari pieaugušie cilvēk. Un viens otrs no viņems ar spēle futen. Viņ to dar stadiona jeb stadiņa. Stadiš toreiz atradas turpat, kur

---

¹ Pecates – peldēties (šeit un turpmāk autora paskaidrojumi)

² Gličs – slidas

³ Okiš (no okeāns) – tagadējā akvaparka apkaimē Medņu ielā

⁴ Acimredzot šī bija venteniski adaptēta pazīstamā spēle *policisti un zagļi* (žuļiki)

tagad Olimpisks centrs. Uz futbola laukumu nē – nedo dies, man tā melot, – bet šur tur stadijā teritorija pa dien ganiņas kād kaz un varbūt pat gov.

Stadijā galvenais noteicējs bi Balods – videj augum plecīgs vīrs ar apaļ ģīm. Viš grūt strādāj no rīt līdz vakar, portfels viņam bi vecs un sagrabejs, toties amats skanīgs – *stadiona direktors*.

Kad notik vietejie futbolmač, mums par Balod nekād daļ nebi – katrs pa velt varej tikt tribīnes un auret, cik tīk. Bet kad ventīņ spēlej ar Kuldīg, Liepāj va Rīg, ta gan mēs Balod lādej. Tribīņ šini puse bi tāds riebigis lodziš, kur pārdev biļets. No puikam prasij vesel rubul!

Pe ieej biļets kontrolej Balod siev – sīk, satuntuļot tantiņ. Tani laika Irbartūrs vel nebi dzims, bet ka mūrs stāvej Baloden. Vesels bars mēs grozijas ap viņ, tač veltig.

– Tantiņ, palaiž!

– Mans onkuls i zveinīks, es jums atstieps kād ķiliņ zujs, ja jūs elaidis...

– Nekas nebūs, – tantiš nočivinaj. – Balods neļau, un caur ta ball.

Priekš kam ta i žog – jūs teiks. Nuja. Bet Balods žogem augšmala no dzeloņdrātem bi uztaisījs vesel pasaulis kar. Ta ka partizāņ mēs līd caur tam drātem un ellig priecajas, kad tik iekš. Bet pec kād laik gan dzeloņdrāts, gan žog augšmal no abam pusēm bi nomālet a šķidr piķ. Viens otrs uz futbol nu nāc spectērpa – uzvilc visvecakas drēbs. Bet Balods bi slīpēts: viš pastaigaj pa tribīnem un lupatlaš istriec āra.

Godig sakot, man šie kumēdiņ apnik, un es akal ilg grozijas ap Baložtant, ceredams uz viņš žēlastib. Un kā ta!

– Puišel, panāč tuvāk, – Baloden eteicas. – Tu iskatas tāds godīgs, bet va ta tu galig nevar iztikt bez to futbol?

– Nevar.

– Nu, ta ej iekš! Tik neteic Balodam, ka es tev elaid.

– Paldies!

Nākamreiz un daudz cits reizs Baložtantiš pret man tāpat bi vēligs ka miesig māt.

Bet ta nāc zibens no skaidram debesim, jo dien bi saulain. Es stāvej netāl no Baložtants, kad izdzirdej blāvien: “Atiet!” Un vesels puik bars taranej ieejs vārtiņš, nostumdams tantiņ nost, un ebruk tribīnes. Es tam vilnam gadijas pa vid.

– Palīga! – tantiš ebrecas. – Balod, palīga!

Uz Balod ilg nebi jagaid. Un ta jūs edomājas šito skat, it ka jūs sēdet tribīnes: pa skreiceļ, kas atrodas futbola laukum preteja puse, kād duc puišeļš dzena no dusmam sārkanis vīrs a rung roka – pats stadion direktors. Balods dzinas a liel duk. Mēs ar. Viš apstājas, mēs

tāpat. Balods nomet praķ, savicinaj rung un nāc jauna trieciena. Tač mums kājs lunkans, viš, nabadziš, gandrīz jau penzijs vecuma. Bet plint, tas i, rung viš krūmos nemet.

Kad mēs bi atdzīt tribīņ priekša, skatitaj vel skaļak aurej, svilp un aplaudej. Kad dižes troksns izbeidzas, kāds rūdits fans, ko viss zinaj pec palam Puškina, nobļāv:

– Šis nau futbols, šis i cirks!

Kād laiciņ neviens no mums stadiņa kāj nespēr.

Bet ta nāc ziņ, ka senak slavens futbolists Nadoļskis,⁵ ko mēs sauc pa Nadiņ, tais augša puik futbolkomand.

Treners Nadiš bi kārtigs meistars un labs cilvēks, tāds vīrs, kas saprot puiks. Viš mums daudzko emācij. Bet es te neies lielites: mūs komand dikt ilg nepastāvej, un vienig Geruckraims jeb Geriš usspīdej ka zvaigznit pe futbol debesim. Toties sagadijas tā, ka dažs labs no mūs rindam vēlāk tap pazīstams vīrs gan ventīnes, gan aiz ventīņ robežam. Tīrmaņgunts, Martinovskvairs, Ņezberivars, Grīvmārs.

Bet paieses vel uz apakaļ. Nadiņam mēs žēlojas, ka netiek pa velt uz lielo več mačem. Ta viš mūs ved pie Balod.

– Šie nu ir tie puīš, pa kurem es tev stāstij.

Balods viss kopa un katr atsevišķ pamatig nopētij un noterinaj:

– Šitentos mežoņs jau katrs man žog dēls pazīst!

– Kuš, kuš, – treners mierinaj. – Ko nu tik dusmigs.

– Lab, laidis jau iekš, laidis, – Balods apsolij. – Bet ta lai viņ aizmirst pa žogem kāpelet un visāds citāds nelietibs darit.

– Mēs aizmirsis, – pussolit uz priekš paspēr Geriš – mūs spicakais spēlmans un jokpēters.

Nu mums viss vārt bi vaļa! Pēdig Geriš svinig paklanijas un pastiep Balodam sav pusaudž rociņ:

– Paldies, direktor, paldies! Lai jūs sievai laimigs mūžs!

Nezin, va Balods to ņēm nopietn, bet viš smaidij. Nīgrais Balods smaidij ka maijmēness! Tani brīdi man likas, ka Baložonkuls smaid pirmē reiz sava mūža.

---

⁵ Antons Nadoļskis. Kā tagad zināms, kara beigās viņš darbojās Latvijas Centrālajā padomē, kas organizēja bēgļu braucienus uz Gotlandi

